

Pamatnostādnes, ar ko groza pamatnostādnes EBA/GL/2020/02

par klienta uzticamības pārbaudi un faktoriem, kas kredītiestādēm un finanšu iestādēm jāņem vērā, novērtējot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un teroristu finansēšanas risku, kas saistīts ar individuālām darījumu attiecībām un gadījuma rakstura darījumiem (“Pamatnostādnes par NILL/TF riska faktoriem”), saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 17. pantu un 18. panta 4. punktu

1. Atbilstība un ziņošanas prasības

Pamatnostādņu statuss

1. Šajā dokumentā ir ietvertas pamatnostādnes, kas izdotas saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010¹ 16. pantu. Kompetentajām iestādēm un finanšu iestādēm saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 16. panta 3. punktu jādarā viss iespējamais, lai ievērotu šīs pamatnostādnes.
2. Pamatnostādnēs izklāstīts EBI skatījums uz attiecīgām uzraudzības praksēm Eiropas finanšu uzraudzības sistēmā jeb par to, kā konkrētā jomā ir jāpiemēro Savienības tiesību akti. Kompetentajām iestādēm, kas minētas Regulas (ES) Nr. 1093/2010 4. panta 2. punktā un uz kurām šīs pamatnostādnes attiecas, tās ir jāievēro, attiecīgi iekļaujot savā praksē (piemēram, veicot grozījumus savā tiesiskajā regulējumā vai uzraudzības procesos), tostarp gadījumos, kad pamatnostādnes ir galvenokārt paredzētas iestādēm.

Prasības sniegt ziņojumus

3. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 16. panta 3. punktu kompetentajām iestādēm līdz 28.08.2024 jāpaziņo EBI, ka tās ievēro vai paredz ievērot šīs pamatnostādnes, vai arī jānorāda to neievērošanas iemesli. Ja attiecīgajā termiņā šāds paziņojums nebūs saņemts, EBI uzskatīs, ka kompetentās iestādes šīs pamatnostādnes neievēro. Paziņojumi būtu jānosūta, iesniedzot EBI tīmekļa vietnē pieejamo veidlapu ar norādi "EBA/GL/2024/01". Paziņojumus iesniedz personas ar atbilstošu pilnvarojumu to pārstāvēto kompetento iestāžu vārdā ziņot par prasību izpildi. Par jebkurām izmaiņām atbilstības statusā arī ir jāpaziņo EBI.
4. Paziņojumus publicēs EBI tīmekļa vietnē saskaņā ar 16. panta 3. punktu.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1093/2010 (2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Banku iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/78/EK (OV L 331, 15.12.2010., 12. lpp.).

2. Priekšmets, darbības joma un definīcijas

Adresāti

5. Šīs pamatnostādnes ir adresētas kredītiestādēm un finanšu iestādēm, kas definētas Direktīvas (ES) 2015/849² 3. panta 1. un 2. punktā, un kompetentās iestādes, kuras definētas Regulas (ES) Nr. 1093/2010 4. panta 2. punkta iii) apakšpunktā.

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija Direktīva (ES) 2015/849 par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai teroristu finansēšanai (OV L 141, 5.6.2015., 73.-117. lpp.).

3. Īstenošana

Piemērošanas datums

6. Šīs pamatnostādnes piemēro no 2024. gada 30. decembra.

4. Grozījumi

(i) Grozījumi pamatnostādņu nosaukumā

7. Pamatnostādņu nosaukumu aizstāj ar šādu tekstu:

“Pamatnostādnes EBA/2021/02 saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/849 par klienta uzticamības pārbaudi un faktoriem, kas kredītiestādēm un finanšu iestādēm ir jāņem vērā, novērtējot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas risku, kurš saistīts ar darījumu attiecībām un gadījuma rakstura darījumiem (“NILL/TF riska faktoru pamatnostādnes”)

(ii) Grozījumi priekšmetā, darbības jomā un definīcijās

8. 12. punkta ievadfrāzi aizstāj ar šādu tekstu:

“Ja nav norādīts citādi, Direktīvā (ES) 2015/849 un Regulā (ES) 2023/1113 lietotajiem un definētajiem terminiem ir tāda pati nozīme arī šajās pamatnostādnēs. Papildus tam šajās pamatnostādnēs piemēro šādas definīcijas:”

9. 12. punkta f) un m) apakšpunktu svītro.

(iii) Grozījumi 1. pamatnostādnē: Riska novērtējums: galvenie principi visiem uzņēmumiem

10. 1.7. pamatnostādnē pievieno šādu apakšpunktu:

“d) Ja uzņēmums ievieš jaunus produktus, pakalpojumus vai darījumdarbības praksi vai būtiski tos maina, tostarp, ja tas ievieš jaunu piegādes kanālu vai pieņem inovatīvu tehnoloģiju kā savas NILL/TFN sistēmu un kontroles pasākumu daļu, tam ir jānovērtē NILL/TF riska ietekme pirms šo produktu, pakalpojumu vai uzņēmējdarbības prakses ieviešanas. Ja šiem produktiem, pakalpojumiem vai uzņēmējdarbības praksei ir būtiska ietekme uz uzņēmuma NILL/TF risku, uzņēmumam šis novērtējums jāatspoguļo savā uzņēmuma darbības riska novērtējumā, kas veikts saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 8. panta 2. punktu, un tā politikā un procedūrās.”

(iv) Grozījumi 2. pamatnostādnē: NILL/TF riska faktoru noteikšana

11. 2.4. pamatnostādnes b) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“b) Vai klients vai faktiskais īpašnieks ir saistīts ar nozarēm, kuras ir saistītas ar augstāku NILL/TF risku, piemēram, konkrētiem maksājumu pakalpojumu darījumiem, kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem kā norādīts pamatnostādņu 9.20 un 9.21. punktā, kazino vai dārgmetālu tirgotājiem?”

(v) Grozījumi 4. pamatnostādnē: CDD pasākumi, kas jāpiemēro visiem uzņēmumiem

12. 4.29. pamatnostādnes ievadteikumu aizstāj ar šādu:

“4.29 Lai izpildītu savus pienākumus saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 1. punktu, ja darījuma attiecības ir sāktas, nodibinātas vai veiktas bez tiešas saskares situācijās vai gadījuma rakstura darījums tiek veikts bez tiešas saskares situācijās saskaņā ar EBI pamatnostādnēm (EBA/GL/2022/15) par attālinātas klientu piesaistes risinājumu izmantošanu saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 1. punktu, uzņēmumiem būtu:”

13. 4.35. pamatnostādne tiek aizstāta ar šādu tekstu:

“4.35. Ja ārpalpojumu sniedzējs ir uzņēmums, kas reģistrēts valstī, kas nav ES valsts, uzņēmumam ir jāpārlicinās, ka tas saprot juridiskos riskus un darbības riskus, kā arī ar tiem saistītās datu aizsardzības prasības un efektīvi mazina šos riskus. Uzņēmumam būtu arī jānodrošina, ka vajadzības gadījumā tas var nekavējoties piekļūt attiecīgajiem klientu datiem un informācijai, tostarp ārpalpojumu līguma izbeigšanas gadījumā.”

14. 4.60. pamatnostādnes a) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“a) tie atšķiras no darījumiem, ko uzņēmums parasti sagaidītu, pamatojoties uz zināšanām par klientu, darījumu attiecībām vai kategoriju, pie kuras pieder klients, vai nu pēc summas, vai biežuma, vai sarežģītības, vai tamlīdzīgi, tostarp, ja darījumi ir lielāki vai biežāki nekā parasti, vai darījumiem, kas saistīti ar nelielām summām, kas ir neparasti bieži, vai ja ir secīgi darījumi bez acīmredzama ekonomiska pamatojuma, piemēram, darījumi, kas ir sadalīti, lai apietu ziņošanas ierobežojumus, vai saskaņo neparastus darījumus ar parasti sagaidāmu uzvedību un modeļiem, ko apstiprina informācija, kas iegūta darījuma attiecību laikā un darījumu attiecību pastāvīgā uzraudzībā.”

15. 4.61. pamatnostādnes a) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“a) saprātīgi un piemēroti pasākumi, lai izprastu šo darījumu pamatinformāciju un mērķi, piemēram, nosakot līdzekļu izcelsmi un galamērķi vai uzzinot vairāk par klienta darījumdarbību, lai pārlicinātos par to, cik iespējami ir šādi klienta darījumi; un”

16. 4.74. pamatnostādnes b) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“b) vai tie uzraudzīs darījumus manuāli vai izmantojot automatizētu darījumu uzraudzības sistēmu. Uzņēmumiem, kas apstrādā lielu darījumu apjomu vai darījumi tiek veikti ļoti bieži, jāapsver automatizētas darījumu uzraudzības sistēmas ieviešana;”

17. 4.74. pamatnostādnei pievieno šādu punktu:

“d) vai ir nepieciešams izmantot progresīvus analītikas rīkus, piemēram, sadalītās virsgrāmatas vai blokkēdes analītikas rīkus, ņemot vērā NILL/TF risku, kas saistīts ar uzņēmuma uzņēmējdarbību un ar uzņēmuma klientu individuālajiem darījumiem.”

(vi) Grozījumi 6. pamatnostādnē: Apmācība

18. 6.2. pamatnostādnes c) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“c) kā atpazīt aizdomīgus vai neparastus darījumus un darbības, ņemot vērā to produktu un pakalpojumu specifiku, un kā rīkoties šādos gadījumos;”

19. 6.2. pamatnostādnei pievieno šādu apakšpunktu:

“d) Kā izmantot automatizētas sistēmas, tostarp progresīvus analītikas rīkus, lai uzraudzītu darījumus un darījumu attiecības, un kā interpretēt šo sistēmu un rīku rezultātus.”

(vii) Grozījumi 8. pamatnostādnē: Nozaru pamatnostādnes korespondentattiecībām

20. 8.6. pamatnostādnes d) apakšpunktu aizstāj ar šādu tekstu:

“d) Respondentbankai ir daudz darījumu ar nozarēm, kas ir saistītas ar augstāku NILL/TF riska līmeni; Piemēram, respondentbanka veic:

- i. nozīmīga naudas pārveduma darījumus;
- ii. darījumus konkrētu naudas pārvedēju vai valūtas maiņas namu vārdā;
- iii. darījumus kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēju vārdā vai ar tiem, izņemot CASP, kurus reglamentē Regula (ES) 2023/1114³, kuriem ir saistošs NILL/TFN regulatīvais un uzraudzības režīms, kas ir mazāk stingrs nekā Direktīvā (ES) 2015/849 paredzētais režīms vai uz kuriem neattiecas nekādi NILL/TFN pienākumi;
- iv. nozīmīgu darījumdarbību CASP vārdā, kuru darījumdarbības modelis ir vērsts uz 21.3. pamatnostādnes d) apakšpunktā aprakstīto produktu un pakalpojumu pierādīšanu;
- v. darījumdarbību ar nerezidentiem; vai
- vi. darījumdarbību valūtā, kas nav tās valsts valūta, kurā tā atrodas.”

21. 8.6. pamatnostādnei pievieno šādu apakšpunktu:

“h) respondentbankas CASP izsniegtais IBAN konts, kurā tā saņem līdzekļus oficiālā valūtā⁴ no klientiem, ir uz uzņēmuma vārda vai pieder uzņēmumam, kas nav respondentbankas CASP uzņēmums, vai par kuru jebkurā veidā ir zināms, ka tas ir saistīts ar respondentbankas CASP.”

22. 8.8. pamatnostādnei pievieno šādu apakšpunktu:

“d) Respondentbanka nespēj ar pietiekamu pārliecības pakāpi pārbaudīt, ka tās klienti neatrodas pamatnostādņu 8.8. punkta a) apakšpunktā minētajās jurisdikcijās, tostarp pārbaudot klientu

³ Regula (ES) 2023/1114 par kryptoaktīvu tirgiem un ar ko groza Regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 1095/2010 un Direktīvas 2013/36/ES un (ES) 2019/1937

⁴ Regulas (ES) 2023/1114 3. panta 8. punktā oficiālā valūta definēta kā valsts oficiālā valūta, ko emitē centrālā banka vai cita monetārā iestāde.

interneta protokola (IP) adreses vai izmantojot citus līdzekļus, ja to prasa respondentbankas politika un procedūras.”

23. 8.17. pamatnostādnes a) un c) apakšpunktu aizstāj ar šādu tekstu:

“a) Iegūst pietiekamu informāciju par respondentiestādi, lai pilnībā izprastu respondentbankas darījumdarbības būtību, lai noteiktu, kādā mērā respondentbankas darījumdarbības pakļauj korespondentbanku augstākam nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas riskam. Tam būtu jāietver pasākumu veikšana, lai izprastu un novērtētu respondentbankas klientu bāzes raksturu un risku, vajadzības gadījumā jautājot respondentbankai par tās klientiem un darbību veidu, ar ko respondentbanka veiks darījumus, izmantojot korespondentkontu, vai, ja nepieciešams, par kriptoaktīvu veidu, ar ko respondentbankas CASP veiks darījumus, izmantojot korespondentkontu.”

“c) Izvērtē respondentiestādes NILL/TFN kontroles pasākumus. Tas nozīmē, ka korespondentbankai ir jāveic respondentbankas NILL/TFN iekšējās kontroles sistēmas kvalitatīvs novērtējums, nevis tikai jāsaņem respondentbankas NILL politikas un procedūru kopijas. Šajā novērtējumā būtu jāiekļauj ieviestie darījumu uzraudzības instrumenti, lai nodrošinātu, ka tie ir piemēroti respondenta veiktās darījumdarbības veidam. Šis novērtējums ir atbilstīgi jādokumentē. Atbilstīgi uz risku balstītai pieejai, ja risks ir sevišķi augsts un it īpaši, ja korespondējošo darījumu apjoms ir nozīmīgs, korespondentbankai ir jāapsver iespēja veikt apmeklējumus uz vietas un/vai izlases pārbaudes, lai pārliecinātos, ka respondentbankas NILL politika un procedūras tiek efektīvi īstenotas.

(viii) Grozījumi 9. pamatnostādnē: Nozares pamatnostādne privātklientu bankām

24. 9.3. pamatnostādne tiek aizstāta ar šādu tekstu:

“9.3. Kopā ar šo pamatnostādņu I sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem bankām ir jāizskata arī turpmāk izklāstītie. Bankām, kas sniedz aktīvu pārvaldības pakalpojumus, būtu jāatsaucas arī uz 12. nozares pamatnostādni, maksājumu iniciēšanas pakalpojumiem vai konta informācijas pakalpojumiem būtu jāatsaucas arī uz 18. nozares pamatnostādni, un tām bankām, kas sniedz kriptoaktīvu pakalpojumus, būtu jāatsaucas uz 21. nozares pamatnostādni.”

25. 9.16. pamatnostādne tiek aizstāta ar šādu tekstu:

“9.16. Ja bankas klients atver “kopēju/vispārēju kontu”, lai administrētu līdzekļus, kas pieder klienta klientiem, bankai ir jāpiemēro pilnīgi klienta uzticamības pārbaudes pasākumi, tostarp pret klienta klientiem jāizturas kā pret kopējā kontā turēto līdzekļu faktiskajiem īpašniekiem un jāpārbauda šo klientu identitātes.

26. 9.17. pamatnostādne tiek aizstāta ar šādu tekstu:

“9.17. Ja banka, pamatojoties uz tās saskaņā ar šīm pamatnostādnēm veikto NILL/TF riska novērtējumu, ir konstatējusi, ka ar darījumu attiecībām saistītā NILL/TF riska līmenis ir augsts, tai attiecīgi jāpiemēro Direktīvas (ES) 2015/849 18. pantā noteiktie EDD pasākumi.”

27. 9.18. pamatnostādnes ievadfrāzi aizstāj ar šādu:

“9,18. Tomēr, ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, ja saskaņā ar klienta individuālo NILL/TF riska novērtējumu ar darījumu attiecībām saistītais risks ir zems, banka var piemērot vienkāršotus klienta uzticamības pārbaudes pasākumus ar noteikumu, ka:”;

28. Pamatnostādņu 9.20.-9.24. virsrakstu aizstāj ar šādu:

“Klienti, kas piedāvā ar virtuālajām valūtām saistītus pakalpojumus”

29. 9.20.–9.23. pamatnostādnes svītro.

30. Iekļauj šādas 9.20. un 9.21. pamatnostādnes:

“9.20 Uzsākot darījumu attiecības ar klientu, kas ir kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs, izņemot CASP, ko regulē ar Regulu (ES) 2023/1114⁵, bankas var būt pakļautas paaugstinātam NILL/TF riskam. Risku var samazināt gadījumos, kad šāds pakalpojumu sniedzējs tiek regulēts un uzraudzīts saskaņā ar tiesisko regulējumu, kas līdzīgs Regulā (ES) 2023/1114 vai Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajam regulējumam. Bankām būtu jāveic šo klientu NILL/TF riska novērtējums pirms darījumu attiecību nodibināšanas ar tiem. Šajā sakarā bankām būtu jāņem vērā arī NILL/TF risks, kas saistīts ar konkrēta veida kryptoaktīviem, kurus nodrošina vai apkalpo šie pakalpojumu sniedzēji.”

“9.21. Lai nodrošinātu, ka tiek mazināts 9.20. pamatnostādnē aprakstītais ar klientiem saistītais NILL/TF riska līmenis, bankām savu CDD pasākumu ietvaros vismaz:

- a) jāiesaistās dialogā ar klientu, lai saprastu darījumdarbību būtību un to radītos NILL/TF riskus;
- b) papildus klienta faktisko īpašnieku identitātes pārbaudei jāveic uzticamības pārbaudi attiecībā uz augstāko vadību, ciktāl tie ir atšķirīgi, tostarp ņemot vērā jebkādu negatīvu informāciju;
- c) jāsaprot, kādā mērā šie klienti saviem klientiem piemēro klienta uzticamības pārbaudes pasākumus vai nu saskaņā ar juridiskiem pienākumiem, vai brīvprātīgi;
- d) jānosaka, vai klients ir reģistrēts vai licencēts kādā ES/EEZ dalībvalstī vai valstī, kas nav ES dalībvalsts, un, ja šī valsts nav ES valsts, jāpauž viedoklis par šīs trešās valsts NILL/TFN regulatīvā un uzraudzības režīma atbilstību saskaņā ar 2.11. pamatnostādni;
- e) jānosaka, vai klienta sniegtie pakalpojumi ietilpst klienta reģistrācijas vai licences darbības jomā;
- f) jānosaka, vai klients sniedz pakalpojumus, kas nav pakalpojumi, kuriem tas ir reģistrēts vai licencēts kā kredītiestāde vai finanšu iestāde;

⁵ Regula (ES) 2023/1114 par kryptoaktīvu tirgiem un ar ko groza Regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 1095/2010 un Direktīvas 2013/36/ES un (ES) 2019/1937.

- g) ja klienta darījumdarbība ir saistīta ar kryptoaktīvu emitēšanu, lai piesaistītu līdzekļus, piemēram, sākotnējo monētu piedāvājumu, bankām būtu jānosaka, vai šāda darījumdarbība tiek veikta saskaņā ar spēkā esošajām juridiskajām prasībām un, attiecīgā gadījumā, vai tā tiek regulēta NILL/TFN mērķiem saskaņā ar starptautiski pieņemtiem standartiem, piemēram, Finanšu darījumu darba grupas publicētajiem standartiem.

(ix) Grozījumi 10. pamatnostādne: Nozares pamatnostādne elektroniskās naudas emitentiem

31. 10.2. pamatnostādne tiek aizstāta ar šādu tekstu:

“10.2. Kopā ar šo pamatnostādņu I sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem uzņēmumiem, kas emitē e-naudu, ir jāizskata arī tālāk izklāstītie. Uzņēmumiem, kuru atļauja ietver tādu darījumdarbības aktivitāšu nodrošināšanu kā maksājuma iniciēšanas un konta informācijas pakalpojumus, arī ir jāskata 18. nozares pamatnostādne. Šajā saistībā var izskatīt arī 11. nozares pamatnostādni attiecībā uz naudas pārvedumu nosūtītājiem. Uzņēmumiem, kas sniedz kryptoaktīvu pakalpojumus, būtu jāatsaucas arī uz 21. nozares pamatnostādni.”

(x) Grozījumi 15. pamatnostādne: Nozares pamatnostādnes ieguldījumu brokeru sabiedrībām

32. 15.1. pamatnostādne tiek aizstāta ar šādu tekstu:

“15.1. Ieguldījumu brokeru sabiedrībām, kā definēts Direktīvas 2014/65/ES 4. panta 1. punkta 1. apakšpunktā, nodrošinot vai sniedzot ieguldījumu brokeru pakalpojumus vai darbības, kā definēts Direktīvas (ES) 2014/65 4. panta 1. punkta 2. apakšpunktā, kopā ar šo pamatnostādņu I sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem ir jāizskata arī tālāk izklāstītie. Šajā kontekstā arī 12. un 21. nozares pamatnostādne var būt nozīmīga.”

(xi) Grozījumi 17. nozares pamatnostādne regulētām kolektīvās finansēšanas platformām

33. 17.4. pamatnostādnes i) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“i) CSP ļauj ieguldītājiem un projektu īpašniekiem izmantot kryptoaktīvus, lai norēķinātos par saviem maksājumu darījumiem, izmantojot kolektīvās finansēšanas platformu, kur šādi pārskaitījumi var būt pakļauti paaugstinātam NILL/TF riskam 21.3. pamatnostādnes d) apakšpunktā aprakstīto faktoru dēļ.”

34. 17.6. pamatnostādnes 17.6. punkta b) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“B) Ieguldītājs vai projekta īpašnieks pārved kryptoaktīvus, ja šāds pārvedums var būt pakļauts paaugstinātam NILL/TF riskam 21.3. pamatnostādnes d) apakšpunktā aprakstīto faktoru dēļ.”

35. Iekļauj šādu 21. pamatnostādni:

(xii) “21. pamatnostādne: Nozares pamatnostādne kriptotaktīvu pakalpojumu sniedzējiem (CASP)”

21.1. CASP jāņem vērā, ka tie ir pakļauti NILL/TF riskiem sava uzņēmējdarbības modeļa īpašo iezīmju un uzņēmējdarbības ietvaros izmantotās tehnoloģijas dēļ, kas ļauj tiem nekavējoties pārsūtīt kriptotaktīvus visā pasaulē un piesaistīt klientus dažādās jurisdikcijās. Risks vēl vairāk palielinās, ja tie apstrādā vai atvieglo darījumus vai piedāvā produktus vai pakalpojumus, kas nodrošina augstāku anonimitātes pakāpi.

21.2. Piedāvājot kriptotaktīvu pakalpojumus, CASP būtu jāievēro I. sadaļas noteikumi, kā arī nozaru noteikumi, kas izklāstīti II. sadaļā, ja tie attiecas uz CASP produktu piedāvājumu.

Riska faktori

Produktu, pakalpojumu un darījumu riska faktori

21.3. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt **riska paaugstināšanos**:

- a) CASP sniegtie produkti vai pakalpojumi piedāvā augstāku anonimitātes līmeni;
- b) produkts ļauj veikt maksājumus no trešām personām, kas nav ne saistītas ar produktu, ne identificētas un pārbaudītas iepriekš, ja šādiem maksājumiem nav acīmredzama ekonomiska pamatojuma;
- c) produkts nerada nekādus sākotnējus ierobežojumus attiecībā uz darījumu kopējo apjomu vai vērtību;
- d) produkts ļauj veikt darījumus starp klienta kontu un:
 - i. pašuzturētas adreses;
 - ii. kriptotaktīvu konti vai sadalītās virsgrāmatas adreses, ko pārvalda kriptotaktīvu pakalpojumu sniedzējs, kā definēts 9.20. pamatnostādnē, vai uz kuru attiecas NILL/TFN regulatīvais un uzraudzības režīms, kas ir mazāk stingrs nekā Direktīvā (ES) 2015/849 paredzētais režīms;
 - iii. vienādranga kriptovalūtas apmaiņas platforma vai cita veida decentralizēta vai sadalīta kriptotaktīvu lietotne, kuru nekontrolē vai neietekmē juridiska vai fiziska persona (bieži apzīmēta kā “decentralizēta finansēšana” (DeFi));
 - iv. platformas, kuru mērķis ir slēpt darījumus un veicināt anonimitāti, piemēram, miksēšanas vai jaukšanas platformas;
 - v. aparatūra, ko izmanto kriptotaktīvu apmaiņai pret oficiālām valūtām vai otrādi (piemēram, kriptobankomāti), kas ietver skaidras naudas vai elektroniskās naudas izmantošanu, uz kuru attiecas Direktīvas (ES) 2015/849 12. pantā paredzētie atbrīvojumi vai uz kuru neattiecas ES regulatīvais un uzraudzības režīms;

- e) produkti, kas ietver jaunu darījumdarbības praksi, tostarp jaunus piegādes kanālus, un tehnoloģiju izmantošanu, ja informācijas trūkuma dēļ CASP nevar ticami novērtēt NILL/TF riska līmeni saskaņā ar 1.7. pamatnostādnes d) punktu;
- f) ja vairumtirdzniecības CASP īsteno vāju kontroli pār cita CASP sniegto nesegto pakalpojumu;
- g) analīzes rezultāti, kas iegūti, izmantojot progresīvus analītiskos rīkus, norāda uz paaugstinātu riska līmeni.

21.4. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt **riska pazemināšanos**:

- a) produkti ar ierobežotu funkcionalitāti, piemēram, mazi darījumu apjomi vai vērtības;
- b) produkts ļauj veikt darījumus starp klienta kontu un
 - i. kryptoaktīvu konti vai sadalītās virsgrāmatas adreses uz klienta vārda, kas pieder CASP;
 - ii. kryptoaktīvu konts vai sadalītās virsgrāmatas adrese uz klienta vārda, kas pieder kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējam, kas nav saskaņā ar Regulu (ES) 2023/1114 regulētais CASP⁶, kuru reglamentē ārpus ES saskaņā ar tiesisko regulējumu un kurš ir tikpat stabils kā Regulā (ES) 2023/1114 paredzētais un uz kuru attiecas NILL/TFN tiesiskais un uzraudzības regulējums, kas ir tikpat stabils kā Direktīvā (ES) 2015/849 paredzētais;
 - iii. bankas konts klienta vārdā kredītiestādē, uz kuru attiecas NILL/TFN regulatīvais un uzraudzības regulējums, kas izklāstīts Direktīvā (ES) 2015/849, vai cits tiesiskais regulējums ārpus ES, kas ir tikpat stabils kā Direktīvā (ES) 2015/849 paredzētais; vai
- c) CASP izmantoto maksājumu kanālu vai sistēmu raksturs un darbības joma attiecas tikai uz slēgta cikla sistēmām vai sistēmām, kas paredzētas, lai atvieglotu mikromaksājumus vai maksājumus no valdības personai vai no personas valdībai;
- d) produkts ir pieejams tikai ierobežotai un noteiktai klientu grupai, piemēram, tāda uzņēmuma darbiniekiem, kas ir emitējis kryptoaktīvu;

⁶ Regula (ES) 2023/1114 par kryptoaktīvu tirgiem un ar ko groza Regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 1095/2010 un Direktīvas 2013/36/ES un (ES) 2019/1937

Klientu riska faktori

21.5. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt **riska paaugstināšanos**:

- a) jo īpaši **attiecībā uz klienta veidu**:
 - i. bezpeļņas organizācija, kas, pamatojoties uz ticamiem un neatkarīgiem avotiem, ir saistīta ar ekstrēmismu, ekstrēmistu propagandu vai simpātijām pret terorismu un teroristiskām darbībām, vai ir bijusi iesaistīta pārkāpumos vai noziedzīgās darbībās, tostarp ar NILL/TF vai korupciju saistītos gadījumos;
 - ii. uzņēmums, kas ir čaulas banka, kā definēts Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 17. punktā, vai cita veida čaulas sabiedrība;
 - iii. uzņēmums, kas ir nesen dibināts un apstrādā lielus darījumu apjomus;
 - iv. likumīgi reģistrēts uzņēmums, kas apstrādā lielus darījumu apjomus, lai gan kopš tā dibināšanas brīži ilgstoši nav veicis saimniecisko darbību;
 - v. uzņēmums, kas ir darījumu attiecībās ar citu(-iem) uzņēmumu(-iem) grupas ietvaros, kā definēts Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 15. punktā, un kas nodrošina produktus un pakalpojumus, kuri saistīti ar kryptoaktīviem;
 - vi. uzņēmums vai persona, kas izmanto IP adresi, kura ir saistīta ar tumšo tīklu vai programmatūru, kas nodrošina anonīmu saziņu, tostarp šifrētus e-pastus, anonīmus vai pagaidu e-pasta pakalpojumus un virtuālus privātos tīklus;
 - vii. neaizsargāta persona, proti, persona, kas, visticamāk, nebūs tipisks CASP klients, vai persona, kurai ir ļoti maz zināšanu un izpratnes par kryptoaktīviem vai ar tiem saistīto tehnoloģiju, ko var apliecināt ar atbilstības/zināšanu pārbaudes rezultātiem vai citām saistībām ar klientu, un kura tomēr izvēlas veikt biežus vai augstvērtīgus darījumus, var palielināt risku, ka klients tiek izmantots kā naudas mūlis.
- b) Attiecībā uz **klienta uzvedību**, situācijas, kad klients:
 - i. Cenšas atvērt vairākus kryptoaktīvu kontus CASP bez acīmredzama ekonomiskā pamatojuma vai uzņēmējdarbības mērķa.
 - ii. vai klienta patiesais labuma guvējs nespēj vai nevēlas sniegt nepieciešamo klienta uzticamības pārbaudes informāciju, ja to pieprasa CASP, bez jebkāda pamatota iemesla:
 - a) apzināti izvairās no tieša kontakta ar CASP - vai nu klātienē, vai attālināti;
 - b) mēģinājums slēpt līdzekļu faktisko īpašnieku, darījumu attiecībās vai darījumos iesaistot aģentus vai asociētos dalībniekus, piemēram, pakalpojumu sniedzējus, uzticamības pakalpojumus vai korporatīvos pakalpojumus;
- c) klusēšana vai mēģinājums maldināt CASP par kryptoaktīvu iegūšanai izmantoto līdzekļu avotu vai kryptoaktīvu avotu vai darījumu mērķi.

- iii. Izmanto IP adresi vai mobilo ierīci, kas bez jebkāda acīmredzama ekonomiska iemesla ir saistīta ar vairākiem klientiem vai par kuru ir zināms, ka tā ir saistīta ar potenciāli nelikumīgām vai noziedzīgām darbībām; vai klienta kryptoaktīvu kontam piekļūst no vairākām IP adresēm bez acīmredzamas saiknes ar klientu.
- iv. Sniedz informāciju, kas ir pretrunīga, tostarp gadījumos, kad klienta IP adrese nav saderīga ar citu informāciju par klientu, piemēram, informāciju, kas nepieciešama, lai papildinātu pārvedumu saskaņā ar Regulas (ES) 2023/1113 14. panta 1. un 2. punktu, vai klienta pastāvīgo dzīvesvietu, reģistrāciju vai darījumdarbību (gan darījumu attiecību uzsākšanas laikā, gan darījuma veikšanas laikā), informācija par līdzekļu avotiem vai kryptoaktīvu avotu nav saderīga ar citu klienta uzticamības pārbaudes informāciju vai klienta vispārējo profilu.
- v. Izmanto adresi, atrašanās vietu vai IP adresi, kas saistīta ar kryptoaktīvu kontiem, kuri reģistrēti dažādiem lietotājiem ar vienu CASP vai ar vairākiem CASP.
- vi. Bez acīmredzama iemesla bieži maina savu personisko informāciju vai maksājumu instrumentus.
- vii. Bieži saņem vai pārved šādas kryptoaktīvu summas no pašuzturētām adresēm, kas ir nedaudz zem Regulas (ES) 2023/1113 14. panta 5. punktā un 16. panta 2. punktā noteiktās 1 000 EUR robežvērtības, kas izraisa saņēmēja vai iniciatora verifikāciju.
- viii. Norāda, ka mērķis ir ieguldīt sākotnējā publiskā žetonu piedāvājumā vai kryptoaktīvā aktīvā vai produktā, kas piedāvā nesamērīgi augstu peļņu un kas atrodas augsta riska jurisdikcijā vai ir saistīts ar augstu krāpšanas pazīmju līmeni, vai kas nav pamatots ar balto grāmatu, kas prasīta saskaņā ar Regulu (ES) 2023/1114⁷.
- ix. Attēlo uzvedības vai darījumu modeļus, kas neatbilst tiem, kas sagaidāmi no klienta veida vai riska kategorijas, pie kuras tas pieder, vai ir negaidīti, pamatojoties uz informāciju, ko klients sniedzis CASP vai nu darījuma attiecību sākumā, vai visā tā laikā. Šādi apstākļi ietver klientu:
 - a) negaidīti un bez acīmredzama iemesla ievērojama kryptoaktīvu pārskaitījumu vai kombinētu pārskaitījumu apjomu vai vērtību palielināšana pēc dīkstāves perioda;
 - b) darījumu veikšana ar neparasti lielu kryptoaktīvu biežumu un apjomu, kas neatbilst darījumu attiecību mērķim un būtībai, un bez acīmredzama ekonomiska mērķa;

⁷ Regula (ES) 2023/1114 par kryptoaktīvu tirgiem un ar ko groza Regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 1095/2010 un Direktīvas 2013/36/ES un (ES) 2019/1937.

- c) darījumu limitu palielināšana tādā apmērā, kas nav samērīgs ar klienta deklarētajiem ienākumiem vai citādi pārsniedz paredzamo darbības apjomu.
- x. Tiek atainota uzvedība un modeļi, kas ir neparasti, jo tie ietver neizskaidrojamus pārskaitījumus uz/no sadalītajām virsgrāmatas adresēm vai kriptotaktīvu kontiem vairākās jurisdikcijās bez acīmredzama darījumdarbības vai likumīga mērķa.
- xi. Mainot kriptovalūtas pret oficiālajām valūtām un otrādi, klients:
 - a) izmanto vairākus bankas vai maksājumu kontus, kredītkartes vai priekšapmaksas kartes, lai finansētu kriptotaktīvu kontu;
 - b) izmanto bankas vai maksājumu kontu vai kredītkarti citas personas vārdā nekā klients, bez acīmredzamām saiknēm ar šo personu;
 - c) izmanto banku vai maksājumu kontu, kas atrodas jurisdikcijā, kura neatbilst klienta norādītajai adresei vai atrašanās vietai;
 - d) izmanto vairākus maksājumu pakalpojumu sniedzējus;
 - e) atkārtoti pieprasa kriptotaktīvu apmaiņu pret skaidru naudu vai anonīmu elektronisko naudu vai otrādi;
 - f) izmanto protokolus, kas savieno divas blokkēdes, lai apmainītos ar kriptotaktīviem pret citiem kriptotaktīviem citā tīklā, piemēram, *Monero*, *Zcash* vai tamlīdzīgi;
 - g) izmanto kriptobankomātus dažādās vietās, lai atkārtoti pārskaitītu līdzekļus uz bankas kontu;
 - h) izņem kriptotaktīvus no CASP uz pašuzturētu adresi tūlīt pēc kriptotaktīvu deponēšanas vai apmaiņas pret dažādiem kriptotaktīviem CASP.
- xii. veic ieguldījumus vai apmainās ar kriptotaktīviem, kurus tā ir aizņēmusies, izmantojot vienādranga platformu vai citu aizdevumu platformu, kas neietilpst Regulas (ES) 2023/1114 darbības jomā vai saskaņā ar jebkuru citu attiecīgu tiesisko regulējumu ES vai ārpus tās un kas jo īpaši ir decentralizēta vai izplatīta piemērošana bez juridiskas vai fiziskas personas, kas to kontrolē vai ietekmē.
- xiii. Tieši vai netieši saņem vai sūta kriptotaktīvus, kas ir saistīti ar tumšo tīklu vai ir nelikumīgu darbību rezultāts.
- xiv. Iegulda vai apmainās ar kriptotaktīviem, kas paši par sevi nodrošina augstāku anonimitātes pakāpi, vai klients saņem kriptotaktīvus, kas ir bijuši pakļauti anonimitāti uzlabojošām darbībām, jo īpaši procesiem, kas aizslēpj darījumu virsgrāmatas tehnoloģijā vai satur citas īpašības, kas ir līdzīgas 21.5. pamatnostādnes a) punktā uzskaitītajām.
- xv. Atkārtoti saņem kriptotaktīvus no vai nosūta kriptotaktīvus uz:
 - a) kriptotaktīvu kontu, izmantojot kriptotaktīvu starpniecības pakalpojumu sniedzēju, kas neietilpst Regulas (ES) 2023/1114 darbības jomā vai neietilpst nevienā citā attiecīgā tiesiskajā regulējumā ES vai ārpus tās, vai

uz kuru attiecas NILL/TFN tiesiskais un uzraudzības regulējums, kas ir mazāk stingrs nekā Direktīvā (ES) 2015/849 paredzētais;

- b) vairākas pašmājas adreses vai vairāki kryptoaktīvie konti, kas pieder vienam un tam pašam vai dažādiem CASP, bez acīmredzama ekonomiska pamatojuma;
- c) jaunizveidots vai iepriekš neaktīvs kryptoaktīvu konts vai sadalītās virsgrāmatas adrese, ko tur trešā persona;
- d) pašuzturētas adreses decentralizētās platformās, kas ietver jaucēju, maisītāju un citu privātumu uzlabojošu tehnoloģiju izmantošanu, kas var aizēnot finanšu vēsturi, kas saistīta ar sadalītās virsgrāmatas adresi un darījuma līdzekļu avotu, tādējādi apdraudot CASP spēju pazīt savus klientus un ieviest efektīvas NILL/TFN sistēmas un kontroles;
- e) kryptoaktīva konta atvēršanu neilgi pēc tam, kad to ir pievienojis CASP, un pēc tam īsā laika periodā no šāda konta tiek veikta izņemšana vai pārskaitījums bez acīmredzama ekonomiska pamatojuma;
- f) kryptoaktīvu konts bieži zem noteiktās robežvērtības vai, ja tiek veikti pārskaitījumi uz pašuzturētu adresi, zem robežvērtības 1000 EUR apmērā, kā noteikts Regulas (ES) 2023/1113 14. panta 5. punktā un 16. panta 2. punktā;
- g) kryptoaktīvu kontu, sadalot darījumus vairākos darījumos, kas tiek nosūtīti uz vairākām sadalītām virsgrāmatas adresēm, izmantojot strukturēšanas metodes.

- xvi. Šķiet, ka klients izmanto tehnoloģiskās nepilnības vai kļūmes savā labā.
- xvii. Klients paskaidro, ka CASP nodotie kryptoaktīvi ir iegūti, saņemot atlīdzību par ieguvu vai likmju likšanu, taču šī atlīdzība, šķiet, nav proporcionāla kryptoaktīviem, kas iegūti, veicot šādas darbības.

21.6. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt **riska pazemināšanos** kad:

- a) Klients iepriekšējos darījumos ar kryptoaktīviem ir izpildījis informācijas prasības, kas paredzētas Regulā (ES) 2023/1113 un sīkāk precizētas EBI ceļošanas noteikumu pamatnostādņu 4. iedaļā⁸, un ir sniedzis informāciju, kas ļauj identificēt klientu vai spēju to pārbaudīt, ja ir šaubas vai aizdomas;
- b) klienta iepriekšējie darījumi nav radījuši aizdomas vai bažas, un pieprasītais produkts vai pakalpojums atbilst klienta riska profilam;
- c) klients pieprasa veikt maiņu uz/no oficiālās valūtas un naudas līdzekļu avots vai galamērķis ir klienta bankas konts kredītiestādē, kas atrodas jurisdikcijā, kuru CASP ir novērtējusi kā zema riska jurisdikciju;

⁸ Pamatnostādnes par to, kā novērst naudas līdzekļu un noteiktu kryptoaktīvu pārskaitījumu ļaunprātīgu izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas mērķiem saskaņā ar Regulu (ES) 2023/1113, [... lūdzu, ievietojiet šeit šo pamatnostādņu numuru, kad tās tiks pieņemtas], pašlaik notiek apspriešanās (EBI/CP/2023/35)] ("Ceļošanas noteikumu pamatnostādnes").

- d) klients pieprasa apmaiņu, un vai nu kryptoaktīvu avots vai galamērķis ir paša klienta kryptoaktīvu konts vai sadalītās virsgrāmatas adrese, kuru uztur vai nu CASP, kuru regulē saskaņā ar Regulu (ES) 2023/1114, vai kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs, kas nav CASP un kas tiek regulēts un uzraudzīts ārpus ES saskaņā ar tiesisko regulējumu, kurš ir tikpat stabils kā Regulā (ES) 2023/1114 paredzētais un uz kuru attiecas NILL/TFN prasības, kas ir tikpat stingras kā tās, kas paredzētas Direktīvā (ES) 2015/849, un kuras ir iekļautas baltajā sarakstā vai CASP citādi ir noteicis kā zema riska;
- e) klients pieprasa apmaiņu, un vai nu kryptoaktīvu avots vai galamērķis ir saistīts ar zemas vērtības maksājumiem par precēm un pakalpojumiem uz/no kryptoaktīvu konta vai sadalītās virsgrāmatas adreses, par kuru nav pieejama nelabvēlīga informācija;
- f) klientu pārvedumi starp diviem CASP vai CASP un kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēju, kas nav CASP, uz kuru attiecas vai nu regulējums un uzraudzība ES, vai arī uz kuru citādi attiecas tikpat stingrs tiesiskais regulējums, kāds paredzēts Regulā (ES) 2023/1114 un uz kuru attiecas NILL/TFN prasības, kas ir tikpat stingras kā Direktīvā (ES) 2015/849 paredzētās.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori

21.7. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt **riska paaugstināšanos**:

- a) Klienta līdzekļi nāk no personīgām darījumdarbības saiknēm ar jurisdikcijām, kas saistītas ar augstāku NILL/TF risku.
- b) Izcelsmes vai saņēmēja kryptoaktīvu konts vai sadalītās virsgrāmatas adrese ir saistīta ar jurisdikciju, kas saistīta ar augstāku NILL/TF risku, vai jurisdikcijām/reģioniem, par kuriem ir zināms, ka tie sniedz finansējumu vai atbalstu teroristu darbībām, vai par kurām ir zināms, ka darbojas grupas, kas veic teroristu nodarījumus, un jurisdikcijām, kurām piemēro finanšu sankcijas, embargo vai pasākumus, kas saistīti ar terorismu, terorisma finansēšanu vai ieroču izplatīšanu.
- c) Klients vai klienta faktiskais īpašnieks ir rezidents, reģistrēts, darbojas vai tam ir personiskas vai darījumu attiecības ar jurisdikciju, kas saistīta ar paaugstinātu NILL vai TF risku.
- d) Darījuma attiecības tiek nodibinātas, izmantojot CASP vai kryptoautomāts, kas atrodas reģionā vai jurisdikcijā, kura ir saistīta ar augstu NILL/TF riska līmeni.
- e) Klients tieši vai netieši, izmantojot attiecības ar trešām personām, ir iesaistīts kryptoaktīvu ieguves operācijās, kas notiek augsta riska jurisdikcijā, kuru noteikusi Eiropas Komisija saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 9. pantu, vai jurisdikcijā, kurai piemēro ierobežojošus pasākumus vai mērķtiecīgas finanšu sankcijas.

21.8. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt **riska pazemināšanos**:

- a) ja pārskaitījums nāk no kryptoaktīva konta vai izplatītās virsgrāmatas adreses, ko uztur CASP vai kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs, kas nav CASP, jurisdikcijā, kura saistīta ar zemu NILL/TF riska līmeni, vai tiek nosūtīts uz šādu kontu vai izplatītās virsgrāmatas adresi.

Piegādes kanālu riska faktori

21.9. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt **riska paaugstināšanos**:

- a) Darījumu attiecības tiek nodibinātas, izmantojot attālinātus klientu piesaistes risinājumus, kas neatbilst EBI Pamatnostādņem par attālinātu klientu piesaisti⁹.
- b) Finansēšanas instrumentam netiek piemēroti nekādi ierobežojumi, piemēram, skaidras naudas, čeku vai e-naudas produktu gadījumā, uz ko attiecas Direktīvas (ES) 2015/849 12. pantā noteiktais atbrīvojums.
- c) Darījuma attiecības starp CASP un klientu tiek nodibinātas ar iepriekš 9.20. pamatnostādņē definētā kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja starpniecību.
- d) Klienta identifikāciju un pārbaudi veic kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējs, kas atrodas augsta riska jurisdikcijā, pamatojoties uz ārpakalpojumu līgumu saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 29. pantu.
- e) Jauni izplatīšanas kanāli vai jaunas tehnoloģijas, ko izmanto kryptoaktīvu izplatīšanai un kas vēl nav pilnībā pārbaudītas vai kas rada paaugstinātu NILL/TF riska līmeni.
- f) Darījumu attiecības tiek nodibinātas, izmantojot kryptoautomātus, kas palielina risku skaidras naudas izmantošanas dēļ.

21.10. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt **riska pazemināšanos**:

- a) Ja CASP paļaujas uz klienta uzticamības pārbaudes pasākumiem, ko piemēro trešā persona saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 26. pantu, un ja šī trešā persona atrodas ES.

Pasākumi

21.11. CASP jānodrošina, lai sistēmas, ko tās izmanto NILL/TF risku identificēšanai un novēršanai, atbilstu šo pamatnostādņu I sadaļā izklāstītajiem kritērijiem. Jo īpaši, ņemot vērā to uzņēmējdarbības modeļus, CASP būtu jānodrošina, ka tiem ir piemēroti un efektīvi uzraudzības instrumenti, tostarp darījumu uzraudzības instrumenti un uzlaboti analīzes rīki. Šādu instrumentu apmēru nosaka CASP darbību raksturs un apjoms, tostarp to kryptoaktīvu veids, kas darīti pieejami tirdzniecībai vai apmaiņai. CASP būtu arī jānodrošina, ka attiecīgie darbinieki saņem specializētu apmācību, lai gūtu labu izpratni par kryptoaktīviem un NILL/TF riskiem, kuriem tie var pakļaut CASP.

⁹ EBA Pamatnostādnes par attālinātas klientu piesaistīšanas risinājumu izmantošanu saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 1. punktu (EBA/GL/2022/15).

Pastiprināta klienta uzticamības pārbaude

21.12. Ja ar darījumu attiecībām vai gadījuma rakstura darījumiem saistītais risks ir paaugstināts, CASP ir jāpiemēro pastiprināti klienta uzticamības pārbaudes pasākumi saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 18. pantu un kā izklāstīts šo pamatnostādņu I. sadaļā. Turklāt CASP pēc vajadzības jāpiemēro attiecīgie pastiprinātie klienta uzticamības pārbaudes pasākumi, kas uzskaitīti turpmāk sniegtajā sarakstā, atkarībā no darījumu attiecību riska pakāpes:

- a) Pārbaudīt klienta un faktiskā īpašnieka identitāti, balstoties uz vairāk nekā vienu uzticamu un neatkarīgu avotu.
- b) Identificēt un pārbaudīt to vairākuma akcionāru identitāti, kuri neatbilst faktisko īpašnieku definīcijai saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 3. pantu, vai jebkuras fiziskas personas, kuras ir pilnvarotas klienta vārdā pārvaldīt kryptoaktīvu kontu vai sadalītās virsgrāmatas adresi vai dot norādījumus par kryptoaktīvu pārvedumiem vai apmaiņu, vai sniegt citus ar šiem kryptoaktīviem saistītus pakalpojumus.
- c) Iegūt papildu informāciju par klientu un darījumu attiecību būtību un mērķi, lai izveidotu pilnīgāku klienta profilu, piemēram, meklējot negatīvus paziņojumus publiskos avotos vai plašsaziņas līdzekļos vai pasūtot trešās puses izpētes ziņojumu. CASP cita starpā var meklēt informāciju par:
 - i. klienta darījumdarbības vai nodarbinātības būtību;
 - ii. klienta ienākumu avotu un klienta līdzekļu, kas tiek mainīti pret kryptoaktīviem, avotu, lai gūtu pamatotu pārliecību, ka šie avoti ir likumīgi;
 - iii. klienta kryptoaktīvu, kas tiek mainīti pret oficiālajām valūtām, avotu, tostarp to iegādes laiku un vietu;
 - iv. darījuma mērķi, ietverot — attiecīgos gadījumos — kryptoaktīvu pārveduma galamērķi;
 - v. informāciju par klienta iespējamām saiknēm ar citām jurisdikcijām (galvenajiem birojiem, darbības objektiem, filiālēm utt.) vai par personām, par kurām ir zināms, ka tās būtiski ietekmē klienta operācijas;
 - vi. pieprasīt vai iegūt datus par klienta darījumiem ar kryptoaktīviem aktīviem un, ja klients ir CASP, tā tirdzniecības vēsturi no CASP sistēmas.
- d) Iegūt pierādījumus par līdzekļu avotu, ienākumu avotu vai kryptoaktīvu avotu attiecībā uz tiem darījumiem, kas rada augstāku risku.
- e) Palielināt kryptoaktīvu darījumu uzraudzības biežumu. Visi darījumi būtu jāuzrauga, lai konstatētu negaidītu uzvedību, modeļus un aizdomīgas darbības indikatorus, un būtu jāņem vērā arī puses, ar kurām klients veic darījumus.
- f) Pārskatīt un vajadzības gadījumā atjaunināt informāciju, datus un dokumentāciju, kas tiek glabāta biežāk, un jo īpaši izraisītājnotikuma gadījumā.

- g) Ja ar attiecībām saistītais risks ir sevišķi augsts, CASP ir jāpārskata daudz biežāk darījumu attiecības.
- h) Biežāk vai dziļāk izvērtē darbības, kas veiktas, izmantojot klienta kryptoaktīvu kontus, izmantojot kryptoaktīvu izpētes instrumentus.
- i) Ja klientam ir vairākas sadalītās virsgrāmatas adreses vai blokkēdes tīkli, CASP būtu jāsaista šīs adreses ar klientu.
- j) Palielināt klienta IP adresu uzraudzības biežumu un pārbaudīt to atbilstību citu klientu izmantotajām IP adresēm.
- k) Iegūt apstiprinājumu par klienta zināšanu līmeni un izpratni par kryptoaktīviem, lai panāktu pārliecības līmeni, ka klients netiek izmantots kā naudas mūlis.
- l) Ja izņemšanas vai izpirkšanas modelis neatbilst klienta profilam vai darījuma attiecību būtībai un mērķim, CASP būtu jāpievieno papildu pasākumi, lai nodrošinātu, ka izņemšanu vai izpirkšanu pieprasa klients, nevis trešā persona. Tas ir īpaši svarīgi augsta riska, gados vecākiem vai neaizsargātākajiem klientiem.
- m) Saņemt apstiprinājumu, ka pašuzturētā adrese, no kuras saņemts pārskaitījums, ir CASP klienta kontrolē vai īpašumā.

21.13. CASP būtu jāpiemēro progresīvas analīzes rīki darījumiem, ņemot vērā riska pakāpi, kā papildinājums standarta darījumu uzraudzības rīkiem. CASP būtu jāizmanto progresīvas analīzes instrumenti, lai novērtētu risku, kas saistīts ar darījumiem, jo īpaši darījumiem, kuros iesaistītas pašuzturētās adreses, jo tas ļauj CASP izsekot darījumu vēsturei un noteikt iespējamās saiknes ar noziedzīgām darbībām, personām vai uzņēmumiem.

21.14. Attiecībā uz darījumu attiecībām vai darījumiem, kuros iesaistītas augsta riska valstis, kas nav ES dalībvalstis, CASP būtu jāievēro šo pamatnostādņu I sadaļā sniegtie norādījumi.

Vienkāršota klienta uzticamības pārbaude

21.15. Maza riska situācijās, kas klasificētas kā tādas pēc NILL/TF riska novērtējuma, ko CASP veic saskaņā ar šīm pamatnostādņēm, un ciktāl to pieļauj valsts tiesību akti, CASP var piemērot vienkāršotās klienta uzticamības pārbaudes pasākumus, kas var ietvert:

- a) attiecībā uz klientiem, kam tiek piemērots tiesību aktos noteiktais licencēšanas un regulatīvais režīms ES vai valstī, kura nav Savienības dalībvalsts, — identitātes pārbaudi, pamatojoties uz tā klienta pierādījumiem, kuram tiek piemērots minētais režīms, piemēram, veicot meklēšanu regulatora publiskajā reģistrā;
- b) klienta uzticamības pārbaudes informācijas atjaunināšanu tikai konkrētu izraisīto notikumu gadījumā, piemēram, ja klients pieprasa jaunu vai augstāka riska produktu vai ja izmainās klienta rīcība vai darījumu profils, kas liecina, ka ar attiecībām saistītais risks vairs nav zems, vienlaikus ievērojot visus atjaunināšanas periodus, kas noteikti valsts tiesību aktos;

- c) darījumu uzraudzības biežuma samazināšanu attiecībā uz produktiem, kas saistīti ar atkārtotiem darījumiem.

Uzskaitē

21.16. Ja informācija par klientiem un darījumiem ir pieejama sadalītajā virsgrāmatā, CASP nevajadzētu paļauties uz sadalīto virsgrāmatu uzskaites vajadzībām, bet būtu jāveic pasākumi, lai izpildītu savus uzskaites pienākumus saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/849 un iepriekš minēto 5.1. un 5.2. pamatnostādni. CASP ir jāievieš procedūras, kas ļauj tiem sasaistīt sadalīto virsgrāmatas adresi ar privātu atslēgu, kuru kontrolē fiziska vai juridiska persona.